

Raadsvoorstel

Onderwerp Economische Agenda 2023-2026: Met energie naar de toekomst – voor een groene en eerlijke economie

Steller/telnr. Petra Maaskant/ 050 367 8567 Bijlagen 1

Registratienummer 25527-2023

Classificatie Openbaar Geheim Vertrouwelijk (bij gebruik van persoonsgegevens)

Portefeuillehouder Bloemhoff

Langetermijn agenda (LTA) Raad LTA ja: Maand 4 Jaar 2023
LTA nee: Niet op LTA

Voorgesteld raadsbesluit

De raad besluit de Economische Agenda 2023-2026 vast te stellen.

Samenvatting

Bijgevoegd is de nieuwe Economische Agenda voor 2023-2026. De economische agenda beschrijft hoe de gemeente Groningen samen met haar partners verder werkt aan een toekomstbestendige economie.

Een toekomstbestendige economie impliceert niet alleen economische groei. Meer dan voorheen staat het stimuleren van economische ontwikkeling ten dienste aan het welzijn en de welvaart van onze inwoners. De agenda beschrijft de belangrijkste opgaven, de economische thema's waar we ons als gemeente hard voor maken, de rol die we daarbij invullen en onze belangrijke samenwerkingspartners.

Samen met onze stakeholders en op basis van relevante data evalueren wij met regelmaat onze aanpak en passen wij deze aan indien nodig. Via de jaarrekening en begroting geven we inzicht in onze resultaten en actuele ontwikkelingen.

Vervolg voorgesteld raadsbesluit

Aanleiding en doel

De wereld is in beweging, en Groningen beweegt mee. Tegen de achtergrond van sociaal-economische onzekerheden voor inwoners, bedrijven en instellingen presenteren we aan het begin van deze collegeperiode een nieuwe economische agenda met de kaders voor ons economisch programma in de komende jaren. Wij streven daarbij naar economische groei en werkgelegenheid die bijdragen aan groene en eerlijke brede welvaart voor onze inwoners.

De economische agenda beschrijft onze aanpak en inzet gericht op een toekomstbestendige economie, waarin iedereen mee kan doen. De agenda borduurt voor wat betreft de thema's voor een belangrijk deel consistent voort op de vorige economische agenda (energietransitie, gezondheidseconomie en digitale economie). Nieuw is de aanvullende focus op maatschappelijk ondernemen: zowel circulair als sociaal. Gezien de huidige krapte op de arbeidsmarkt is het op alle thema's meer dan ooit van belang om als overheid samen met kennisinstellingen en het bedrijfsleven samen te werken.

Kader

De economische agenda heeft een sterke relatie met en vormt een uitgangspunt voor andere inhoudelijke beleidsterreinen zoals cultuur, evenementen, energie, verkeer, leefkwaliteit, werk & participatie, wonen. In het meerjarenprogramma ruimtelijke economie beschrijven we de fysieke weerslag van de economie. Andere relevante documenten en beleidskaders zijn Routekaart Circulaire Economie, Strategie Werklocaties, Visie Ruimte voor Retail, het cultuurbeleid en het evenementenbeleid.

De agenda bouwt voort op de Strategische agenda van het Akkoord van Groningen, het convenant ondernemend Groningen en de Regionale Innovatie Strategie – RIS3. Ook is er een raakvlak met het Nationaal Programma Groningen, gezien de thema's die daar benoemd zijn als 'Baanbrekers'.

Argumenten en afwegingen

Groningen heeft een bepalende rol in regionale ontwikkelingen, en fungeert daarom als partij die andere spelers en clusters bij elkaar kan brengen. Naast de samenwerking in regioverband werkt de gemeente Groningen nauw samen met andere Noordelijke economische kernen als Emmen, Leeuwarden en Assen. De economische agenda is daarom voor heel Noord-Nederland van belang. De aantrekkingskracht en economische impact van de gemeente houdt niet op bij onze gemeentegrenzen. Sterker nog, Groningen wordt in toenemende mate internationaal gezien als dé plek om te bezoeken, prettig te verblijven én om aan de uitdagingen van de toekomst te werken.

Groningen is sinds 2019 de zesde gemeente van Nederland. Binnen Noord-Nederland is Groningen de stad met de meeste bedrijven, werkgelegenheid en economische toegevoegde waarde. Groningen is bovendien een internationale kennisstad. Dit maakt Groningen jong, dynamisch, creatief, innovatief en divers. Met een levendige binnenstad en een hoogwaardig cultureel aanbod trekt de stad jaarlijks miljoenen bezoekers aan uit de hele wereld. Met deze dynamiek creëert Groningen een grote aantrekkingskracht op ondernemers en talent. Dit leidt, samen met verdergaande urbanisatie en forse investeringen in woningbouw en infrastructuur, tot verdere groei van de gemeente. Bij deze groei hoort ook voldoende werkgelegenheid voor onze inwoners.

Een toekomstbestendige economie impliceert niet alleen economische groei, maar omvat nadrukkelijk ook het welzijn en de welvaart van onze inwoners. De grote maatschappelijke transitie waarin de wereld zich bevindt (van zorg naar positieve gezondheid, van fossiel naar duurzaam, van analoog naar digitaal en van lineair naar circulair – incl. voedsel) hebben daarom onze bijzondere aandacht. Het uitgangspunt wordt daarbij gevormd door de huidige economische situatie en de regionale potentie om aan te haken bij deze transitie, bijvoorbeeld met waterstof, eiwitten, medicijnen of cybersecurity. Het stimuleren van economische ontwikkeling zorgt zo niet alleen voor economische groei. Het draagt ook bij aan de gezondheid van onze inwoners, de kwaliteit van het onderwijs, de staat van het milieu, klimaat, leefomgeving, sociale cohesie, persoonlijke ontplooiing en veiligheid.

Wij doen dit door iedereen in onze gezamenlijke uitdagingen mee te nemen, door bij te dragen aan innovatie in gemeente én regio, door ruimte te bieden voor duurzame bedrijvigheid, door af te stemmen en samen te werken met

relevante partijen in de regio, Nederland en Europa. Ook nemen wij mee wat onze planeet aankan, wat maatschappelijk verantwoord is, hoe vraag naar en aanbod van arbeid zich verhouden en hoe de economie zich ontwikkelt.

Uit onze analyses en interactie met stakeholders hebben we de economische opgaven voor Groningen geformuleerd. Hieraan gaan we werken vanuit een aantal thema's. Dit zijn allereerst de drie onderwerpen waarop we, vanuit onze gemeentelijk en regionale potentie, kunnen aanhaken op de transitie: Energietransitie, Gezondheidseconomie en Digitale Economie. Aanvullend intensiveren we onze inzet op Toekomstbestendig en maatschappelijk verantwoord ondernemerschap – zowel sociaal als circulair. De thema's Kennis en Innovatie, Personeel van de toekomst, Ruimte voor bedrijven en (inter)nationale profilering vormen de basis voor wendbare, weerbare en duurzame toekomstige bedrijvigheid. Hieronder in het kort hoe we hier invulling aan geven:

- **Energietransitie:** Met de uitvoering van de economische agenda verstevigen we het internationale energieprofiel van Groningen én helpen we tegelijkertijd het lokale midden- en kleinbedrijf om van dat internationale profiel en de grote infrastructurele ontwikkelingen te profiteren. Tevens ondersteunen we het Groninger midden- en kleinbedrijf bij het ontwikkelen van een duurzame klimaatneutrale bedrijfsvoering en het verkleinen van de behoefte aan fossiele grond- en brandstoffen. Naast het vergroten van efficiëntie is een belangrijke rol weggelegd voor het faciliteren van innovatie op het gebied van energie en digitalisering. Tenslotte willen we onze positie als aantrekkelijke vestigingsplaats behouden door, samen met ondernemers, te investeren in klimaat adaptieve energieke bedrijventerreinen.
- **Gezondheidseconomie:** binnen dit thema verbinden we alle partijen, zodat samenwerkingen tot stand kunnen komen en kennis gedeeld kan worden. Specifiek zetten we in op de verbinding tussen bedrijven en organisaties binnen de publieke gezondheid. We willen bedrijven faciliteren om een bijdrage te kunnen leveren aan oplossingen voor de maatschappelijke opgaven waar we voor staan binnen de gezondheidszorg. We onderzoeken hoe we het verschil kunnen maken in de voedseltransitie, in samenwerking met het Akkoord van Groningen. In het verlengde van de voedselagenda focussen we op de kansen voor bedrijven op de ontwikkeling van duurzame en innovatieve voedsel ingrediënten en voedingsproducten. Hier ligt ook de verbinding tussen gezondheid en circulariteit. Door in te zetten op innovatie en het versnellen van de eiwittransitie verbinden we een gezondere, duurzame voedselketen met de synergievoordelen van een lagere uitstoot van CO2 en stikstoffen. Dit onderwerp komt specifiek terug in het meerjarenprogramma Leefkwaliteit.
- **Digitale Economie:** De breedte van het onderwerp Digitalisering vraagt om een veelomvattende aanpak en samenwerking met een groot aantal partners. We zetten in op koplopers (onderzoek, innovatie, valorisatie, startups, scaleups) en op het brede MKB. Onder de slogan 'Everybody one level up' willen we dat iedereen mee kan doen, bedrijven, organisaties en bewoners. We versterken de noordelijke samenwerking met eerste lijnorganisaties (GroBusiness), brancheorganisaties, provincies en gemeenten. Dit doen we door de organisatiekracht te versterken, samenwerken te stimuleren, te verbinden en van elkaar leren. In onze economische marketing positioneren we Groningen als dé hoofdstad van een digitaal vooroplopende regio.
- **Toekomstbestendig en maatschappelijk verantwoord ondernemerschap:** Toekomstig ondernemen in Groningen is duurzaam, circulair, innovatief en sociaal. Maatschappelijk verantwoord ondernemen is inmiddels al een trend op zichzelf: het is namelijk goed voor mensen, voor de wereld en voor de ondernemingen zelf. In de komende jaren zoeken wij de samenwerking op met bedrijven en ondernemers die bijdragen aan het oplossen van maatschappelijke, sociale of milieuproblemen. Op alle uitdagingen is behoefte aan innovatieve oplossingen en (nieuw) ondernemerschap. Binnen de ingezette trend is het nu van belang om massa te creëren door ons op impactondernemers en op de groeiende groep van maatschappelijk gedreven ondernemingen te richten. Dit zijn bedrijven die financiële én maatschappelijke waarde willen creëren. Vandaar dat wij onze inzet op impactondernemen en circulariteit intensiveren.
- **Groningen: Kennis en Innovatie:** Groningen heeft als internationale kennisstad alles in huis voor het creëren van economische en maatschappelijke waarde. Samen met Founded in Groningen creëren we een klimaat waarin ondernemers kunnen starten en innoveren: zo kunnen zij van enkel een idee tot een succesvol bedrijf groeien. Met de partners binnen het Akkoord van Groningen creëren we "de beste campussen, opleidingen en hybride leeromgevingen in metropoolregio Groningen en versterken zo het kennis- en innovatie-ecosysteem waar de metropoolregio en het land van profiteren". Ook ons internationale profiel en welkomstbeleid worden

steeds belangrijker voor de ontwikkeling van Groningen. De gemeente Groningen is een belangrijke speler geworden op het Europees speelveld van innovatieve middelgrote steden. Kansen zijn er met name als het gaat om het aantrekken, ontwikkelen en binden van internationaal talent voor onze kennisinstellingen én voor onze arbeidsmarkt. We zetten dan ook in op de doorontwikkeling van het EU-office in Brussel en het International Welcome Centre North.

- **Personeel van de Toekomst**

De arbeidsmarkt in de regio is momenteel ongekend krap. Op alle niveaus en in alle branches is een dringende behoefte aan extra mensen, en dat belemmert werkgevers in hun bedrijfsvoering. De krapte belemmert ook de maatschappelijke transitie. Daarnaast verandert de aard van de werkgelegenheid. Werknemers moeten mee in deze verandering om van waarde te kunnen blijven en hebben nieuwe vaardigheden nodig. Hiervoor is het van belang om alle doelgroepen te mobiliseren, op alle niveaus, en talenten beter te benutten, ze beter te matchen en aan te trekken. Samen met partners als het georganiseerde bedrijfsleven, Werk In Zicht en de kennisinstellingen helpen we werkgevers bij het in kaart brengen van hun arbeidsmarktbehoeftes, brengen we het bedrijfsleven en onderwijs dicht bij elkaar, vergroten we de mobiliteit op de arbeidsmarkt (o.a. zij-instroom) en profileren we ons als aantrekkelijke regio om te werken.

- **Ruimte voor bedrijven**

De gemeente heeft een geheel eigen economische dynamiek met een diversiteit aan bedrijventerreinen en werklocaties, een levendige binnenstad en wijk- en dorpscentra. De ruimte voor bedrijvigheid in Groningen is momenteel schaars. Voldoende en kwalitatief juiste ruimte voor bedrijvigheid op een goede locatie is een vereiste voor een goed vestigingsklimaat en behoud van werkgelegenheid. Daarom ontwikkelen we nieuwe werklocaties en maken we bestaande locaties toekomstbestendig. Omdat de ruimte schaars is het zoeken naar een balans tussen wat goed is voor een bedrijf en wat goed is voor (de economie van) de gemeente. Er moet ruimte zijn voor ruimtevragers die bijdragen aan maatschappelijke vraagstukken, zoals grootschalige circulaire bedrijfsactiviteiten, maar ook op het gebied van electrolyzers, batterijen en waterstof. Met daarbij ook ruimte voor kwalitatief goed werk. We stemmen daarom regionaal en nationaal af voor het borgen van ruimte voor de economie. Om onze inzet op een vitale binnenstad verder te versterken trekken we met de G6 steden op richting Rijk in de vorm van een citydeal. De komende periode blijven we ons ook inzetten om de wijk- en dorpscentra te versterken en houden we aandacht voor de wijkwinkelcentra. Het is van belang om er voor te zorgen dat bedrijvigheid niet uit de wijken verdwijnt.

- **(Inter)nationaal profileren en positioneren.**

Profilering en positionering zorgen voor zichtbaarheid op nationaal en internationaal niveau, wat Groningen aantrekkelijk maakt voor talent, nieuwe bedrijven en investeerders. We zetten actief in op het vergroten van onze zichtbaarheid binnen en buiten de regio. Dit doen we op verschillende manieren. Enerzijds door te kiezen voor een helder profiel en dit gezamenlijk uit te dragen, anderzijds door gerichte lobby op toekomstige wet- en regelgeving. Dit doen we samen met regionale partners. We zijn een belangrijke speler op het Europees speelveld van innovatieve middelgrote steden. Kansen zijn er met name als het gaat om het aantrekken, ontwikkelen en binden van internationaal talent voor onze kennisinstellingen én voor onze arbeidsmarkt. En op het binnenhalen van projectfinanciering. Naast het aantrekken van financiering voor belangrijke projecten dragen deze financieringen ook bij aan kennisuitwisseling en het opbouwen van een (Europees) netwerk. We zetten dan ook in op de doorontwikkeling van het EU-office in Brussel. Internationale betrekkingen hebben een belangrijke toegevoegde waarde als het gaat om onze economische speerpunten. Het aangaan en onderhouden van bestuurlijke relaties met omliggende landen Duitsland en Scandinavië staat daarom hoog op onze agenda. De uitdagingen die we voor ons liggen kunnen we simpelweg niet meer alleen oplossen, maar moeten we samen doen. We vinden in deze landen goede (handels) partners.

Maatschappelijk draagvlak en participatie

De Groningse economie presteert bovengemiddeld. In de periode 2020 - 2022 is de werkgelegenheid fors toegenomen met meer dan 12.000 banen. De noodzaak tot versnelling van de grote transitie en nieuwe opgaven als schaarste aan personeel en ruimte voor werk maken dat we niet achterover kunnen leunen. De opgaven zijn groot en brede samenwerking is nodig. Voor de totstandkoming van de nieuwe economische agenda en de invulling van de thema's zijn

we daarom actief in gesprek gegaan met onze gemeentelijke en regionale stakeholders. We hebben gesproken met individuele ondernemers, ondernemersverenigingen, koepelorganisaties, kennisinstellingen, economen en facilitatoren binnen de diverse Groningse ecosystems. Hun plannen, suggesties en ideeën hebben deze agenda mede gevormd.

Financiële consequenties

Met deze economische agenda continueren we het ingezette beleid op de thema's energietransitie, gezondheidseconomie en digitale economie. In aanvulling daarop ligt de focus de komende jaren op toekomstbestendig en maatschappelijk ondernemerschap. Daarbij werken we in het bijzonder werken aan ontwikkelingen in de circulaire economie en impact/sociaal ondernemen, waarvoor intensiveringsmiddelen beschikbaar zijn gesteld.

We zetten de beschikbare middelen nadrukkelijk in als cofinancieringsgeld. We doen aanvullende bijdragen aan projecten die onze partners en (clusters van) bedrijven uitvoeren. De bedragen die we budgetteren zijn gebaseerd op enerzijds projecten die starten in de komende periode, anderzijds op basis van ambities en opgaven op de onderwerpen in deze economische agenda. In de veranderende wereld en economie is flexibiliteit van belang. We monitoring onze inzet en herijken deze waar nodig. In de begroting en jaarrekening benoemen we jaarlijks welke middelen we voor welke projecten inzetten of hebben ingezet.

We verwachten voor de economische agenda in de periode 2023-2026 in totaal 1.6 miljoen per jaar in te zetten, verdeeld over de thema's:

Energietransitie (€ 275.000,--),

Gezondheidseconomie (€ 275.000,--),

Digitale economie (€ 200.000,--).

Maatschappelijk verantwoord ondernemen: impactondernemen (€ 200.000,--) en Circulaire economie (€ 200.000,--),

Groningen: kennis en innovatie (€ 275.000,--),

Toekomstbestendige arbeidsmarkt (€ 50.000,--),

Ruimte voor ondernemen (€ 125.000,--).

Het budget voor de economische agenda is onderdeel van de begroting van Economische Zaken. Daarnaast bestaat er een meerjarenprogramma Ruimtelijke Economie met een eigen begroting. Op verschillende thema's werken we vanuit de economische agenda samen met Ruimtelijke Economie, met elk eigen inbreng van middelen.

Naast bovengenoemde middelen financieren we vanuit de totale begroting van Economische Zaken de onderwerpen: OTP, IWCN (onderdeel van thema arbeidsmarktbeleid) en Founded in Groningen (onderdeel van 4.3 – Kennis en innovatie).

De intensiveringsmiddelen Circulaire economie zijn bij het opstellen van de begroting 2023 voorlopig in het beleidsveld Kwaliteit en Duurzaamheid (deelprogramma Wonen) geplaatst. Deze middelen zijn beschikbaar en worden meegewogen in de begroting van de uitvoeringsagenda circulaire economie. Wanneer inzet van middelen leidt tot verschuiving van middelen tussen deelprogramma's, worden deze financiële consequenties meegenomen bij de bundel met technische begrotingswijzigingen per kwartaal.

Bovenstaande beschikbare middelen vormen slechts een klein deel van de benodigde middelen die helpen de economie te verstevigen. Samen met de bedrijvenverenigingen en het ondernemersfonds financieren we diverse projecten voor het lokale mkb. Vanuit Provincie, Rijk en Europese Unie komen er aanzienlijke financiële middelen beschikbaar die in de gemeenten en/of regio geïnvesteerd kunnen worden. We trekken daarbij veel op in (inter-) nationale of regionale consortia van wisselende samenstellingen van bedrijven, kennisinstellingen en overheden. Voorbeelden van dit soort fondsen en middelen zijn de fondsen Nationaal Groeifonds, Just Transition Fund, EFRO, Interreg, NPG en RegioDeals. Ook co-financieren we projecten die ondernemers uitvoeren, vanuit het Ondernemersfonds. Los hiervan bestaan nog tal van investeringsfondsen die meer bedrijfsgerelateerde financieringen doen.

Overige consequenties

Geen.

Vervolg

Via de jaarrekening en begroting geven we inzicht in onze resultaten en actuele ontwikkelingen.

Lange Termijn Agenda

Het onderwerp staat op de LTA voor maart/april 2023.

**Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,**

**burgemeester,
Koen Schuiling**

**secretaris,
Christien Bronda**

Dit raadsvoorstel is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.